

Skrivelse om tillskärpning av förvaring och hantering av sprängmedel efter stöld vid Slussenbygget

Skrivelse av Jan Jönsson (L)

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Skrivelsen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Clara Lindblom

Sammanfattning av ärendet

I en skrivelse till kommunstyrelsen framför Jan Jönsson (L) att staden behöver skärpa sprängmedelshanteringen inom de byggprojekt som staden genom sina bolag och förvaltningar är involverad i. Detta bland annat mot bakgrund av att dynamit har stulits av aktörer som varit verksamma på bygget vid Slussen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholms Stadshus AB och Storstockholms Brandförsvår. Stockholms Stadshus AB har i sin tur remitterat till dotterbolagen AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB (SGAF), Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkering AB och Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA). AB Familjebostäder, Micasa Fastigheter i Stockholms AB och SGAF avstår från att svara.

Stadsledningskontoret anser att en säker hantering av explosiva varor måste ges hög prioritet i Stockholms stads organisation.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ser positivt på fortsatt samverkan inom staden och att tillsyn och kontroll sker avseende förvaring och hantering av sprängämnen.

Stockholms Stadshus AB menar att det åligger hela byggbranschen att vara myndigheterna behjälpliga med att utveckla tydligare och säkrare rutiner med en ökad spårbarhet, men att ansvaret för kontroll och tillsyn av sprängmedelshantering inte bör flyttas till fler och privata aktörer

Storstockholms Brandförsvaret bedömer generellt att branschen kan göra mer, genom att ta sitt ansvar för att inga explosiva varor ska spridas till obehöriga. Här kan beställarsidan hjälpa till genom att ställa utökade krav på aktörer om bättre riskhantering, säkerhet och uppföljande kontroll på sina arbetsplatser.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Vi ska aldrig någonsin vänja oss vid att det skjuts och sprängs på våra gator och i våra bostadsområden. Det är och ska förbli en anomali och med gemensamma krafter ska samhället arbeta för att få stopp på den organiserade brottsligheten. Sprängningar mot bostäder angriper människor på den plats de borde vara som tryggast, sitt eget hem. Det ska med kraft bekämpas.

Liksom i borgarrådet Jönssons tidigare skrivelse (dnr KS 2023/1088) på samma tema vill vi lyfta fram att fler verktyg behövs för att stoppa sprängningarna och att myndighetstillsynen och egenkontrollen av explosiva varor behöver förbättras. Sprängmedel ska inte kunna stjälas från byggarbetsplatser. Det är av största vikt att de som har tillstånd att hantera explosiva varor tar kontroll över varje enskild varas hela livscykel, till dess att den är förbrukad. Kryphål eller utrymme för slarv får inte finnas. Rutiner och genomförande måste stärkas för att säkra verksamhetsutövarnas egenkontroll och hantering. Såväl tillsynsmyndighet som byggherrar och beställare måste arbeta hårdare för att reglerna ska efterlevas. Ansvaret för kontroll och tillsyn av sprängämneshantering bör dock inte flyttas till fler och privata aktörer.

Det är högt prioriterat i staden att explosiva varor hanteras säkert och arbetet har därför utvecklats väsentligt under de senaste två åren. Storstockholms brandförsvaret (SSBF) har exempelvis skärpt sina kontroller i samband med tillståndsgivning och tillsyn på området explosiva varor och inlett ett fördjupat samarbete med Polismyndigheten på såväl lokal, regional som nationell nivå. Detta har redan gett konkreta resultat, bland annat genom att tillståndet för en av de största aktörerna inom bergsprängning kunnat hävas. Tillståndsgivningen är generellt betydligt mer restriktiv än tidigare.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden, som utför tillsyn av sprängämnesprekursorer, har inlett en närmare samverkan med SSBF för att utveckla tillsynen och tydliggöra ansvarsfördelningen. Fortsatt stärkt samverkan inom staden kan vidare rymmas inom ramen för stadens projekt Samordnad tillsyn. Arbeta för att säkerställa att kriminellt belastade företag inte vinner upphandlingar sker bland annat inom ramen för arbetsmodellen Rättvist byggande. Staden utvecklar också den externa samverkan på området, bland annat genom att delta i förbundet Storstockholms strategiska nätverk för motverkande av organiserad brottslighet inom samhällsbyggnad.

Därtill är det brådskande att dagens regelverk uppdateras då samma aktör idag, trots återkallat eller nekat tillstånd av SSBF enligt lagen om brandfarliga och explosiva

varor, kan fortsätta arbeta inom Stockholms stad så länge som det finns ett giltigt tillstånd utfärdat av någon annan kommun i landet. När en aktör har minst ett tillstånd finns nämligen inga geografiska begränsningar, vilket gör att varje enskild räddningstjänst måste kontrollera om även andra kommuner beviljat tillstånd, vilket inte är rimligt. Hävs tillståndet av en kommun på grund av allvarliga och strukturella brister i den interna kontrollen borde givetvis övriga tillstånd också upphöra att gälla.

Slutligen behöver hela byggbranschen medverka till att utveckla tydligare och säkrare rutiner för ökad spårbarhet av explosiva varor och beställarna utveckla kravställningarna för säkrare hantering vid upphandling.

Det pågår således mycket arbete i staden för att skärpa tillsyn och hantering av sprängmedel vid byggprojekt. Men mycket kvarstår och hela samhället måste arbeta tillsammans för att stoppa den brottslighet som ligger bakom sprängningarna. En viktig del är naturligtvis att se till att sprängmedel inte kommer i orätta händer, en annan, minst lika viktig, del är att se till att unga stockholmare ges goda förutsättningar till ett liv utan kriminalitet.

Stockholm den 14 augusti 2024

Karin Wanngård och Clara Lindblom

Bilaga

Skrivelse om tillskärpning av förvaring och hantering av sprängmedel efter stöld vid Slussenbygget, dnr KS 2024/331-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andréa Hedin (alla M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Att avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. Att istället anföra följande

Vi noterar särskilt Storstockholms brandförsvaret (SSBF) viktiga synpunkter i remissen om att fler aktörer borde ta mer ansvar och att det finns många brister i hanteringskedjan som behöver åtgärdas. Majoriteten skriver istället att det vore oklokt att lägga ut mer ansvar på privata aktörer. Vi ser vikten av att alla aktörer i de respektive organisationerna ska göra det var och en kan för att förbättra situationen och minimera risken för stöld av sprängmedel.

Vi vill förstås även se fler inspektioner från brandförsvaret, inte flytta något ansvar. Här verkar majoriteten ha missförstått intentionen bakom skrivelsen som handlar om att alla i byggkedjan måste ta sitt ansvar, precis som SSBF påpekar. Vi vill att krav i

stadens upphandlingsunderlag förtydligas och ge staden möjlighet att vitesförelägga och säga upp kontrakt med leverantörer som inte sköter sig. På så sätt kommer man också åt de underleverantörer som inte lever upp till kraven. De förslag som Stockholms Parkering AB anför i sitt remissvar bör också beaktas.

Vi ser ett behov av att handläggare och projektledningar i olika nämnder och bolag ska ha rutiner och ta fram nödvändig information om hur explosiva varor hanteras, förvaras samt kasseras av ansvariga entreprenörer. Säker förvaring av explosiva varor måste ständigt efterfrågas av stadens tjänstepersoner, i alla led av byggprojekt som genomförs för att säkerställa att stadens högt ställda krav upprätthålls.

Kommunstyrelsen

Reservation av Annika Friberg och Jonas Nilsson (båda M), Jan Jönsson (L), Jonas Naddebo (C) och Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

I en skrivelse till kommunstyrelsen framför Jan Jönsson (L) att staden behöver skärpa sprängmedelshanteringen inom de byggprojekt som staden genom sina bolag och förvaltningar är involverade i. Detta bland annat mot bakgrund av att dynamit har stulits från aktörer som varit verksamma på bygget vid Slussen.

Målsättningen bör enligt skrivelsen vara att helt förhindra sprängmedelsstölder och olovlig försäljning från stadens byggplatser. I skrivelsen efterfrågas en konkret plan för att förhindra stölder och olovlig försäljning. Vidare ställs frågor om hur staden arbetar med att stärka samverkan mellan stadens bolag och förvaltningar för att säkerställs hanteringen av sprängmedel, hur staden arbetar med övriga kommuner i länet i frågan samt om det kommer att tillsättas någon extern granskare vid större byggprojekt.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholms Stadshus AB och Storstockholms Brandförsvär. Stockholms Stadshus AB har i sin tur remitterat till dotterbolagen AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB (SGAF), Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkering AB och Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA). AB Familjebostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och SGAF avstår från att svara.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 juni 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Som framfördes i stadsledningskontorets svar på skrivelse av Jan Jönsson (L) om *hur man säkerställer en trygg och säker förvaring och transport av explosiva varor* (KS 2023/1088) instämmer stadsledningskontoret i att en säker hantering av explosiva varor måste ges hög prioritet i Stockholms stads organisation. Staden måste göra sitt yttersta för att inte möjliggöra för brottslig verksamhet, vare sig genom att den organiserade brottsligheten får del av stadens resurser genom välfärdsbrott eller genom att sprängmedel stjäls från byggarbetsplatser.

Staden genomför utifrån kommunfullmäktiges budget för 2024 en kraftsamling mot välfärdsbrott som också riktas mot den organiserade brottsligheten. Bland annat genomförs breda insatser för att höja kompetensen och för att säkra att befintliga processer fångar risker för brott, men också särskilda insatser som utökad samverkan inom tillsynsverksamheten och fördjupad avtalsuppföljning. Genom att minska möjligheterna till välfärdsbrott minskar också möjligheten till finansiering för den organiserade brottsligheten.

Samverkan med andra kommuner är nödvändigt för att motverka den organiserade brottsligheten. Stockholms stad deltar därför i förbundet Storstockholms strategiska nätverk för motverkande av organiserad brottslighet inom samhällsbyggnad. Staden intensifierar också sin samverkan med länets kommuner och med polisen för att motverka den grova brottsligheten inom ramen för Regionalt operativt center, och veckovis hålls samverkansmöten där avvikelser i länet samt inom staden lyfts mellan olika aktörer och verksamheter. Även fortsatt samverkan inom staden är nödvändig för att förebygga välfärdsbrottslighet och annan organiserad brottslighet, där stölder av sprängmedel är ett exempel.

När det gäller brandfarliga och explosiva varor som t.ex. sprängämnen har Storstockholms brandförsvaret (SSBF) en central roll i att förhindra illegal hantering. Förbundet bedriver tillsyn utifrån lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE), vilket bland annat innebär att förebygga obehörigt förfarande med varorna. SSBF har den senare tiden intensifierat sin tillsyn på området explosiva varor och har upprättat en tätare och effektivare samverkan med Polismyndigheten. Denna samverkan kommer att fortsätta utvecklas under året. SSBF har arbetat internt med att utveckla tolkning av bedömning av grundkraven i LBE och har med detta skärpt synen på hur en verksamhet uppfyller kraven i LBE. SSBF arbetar även för att andra räddningstjänster och myndigheter ska följa och ställa samma ökade krav i deras hantering enligt LBE, framför allt inom Räddningsregion Östra Svealand.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden, som utför tillsyn av sprängämnesprekursorer, har också inlett en närmare samverkan med SSBF i syfte att lyfta förvaltningens planerade utveckling av tillsyn på byggarbetsplatser utifrån lagen om sprängämnesprekursorer samt för att tydliggöra tillsynsansvaret mellan myndigheterna.

Hanteringen av sprängmedel på byggarbetsplatserna utförs av upphandlade entreprenörer. Stadens roll blir därmed att ställa krav i upphandlingarna på att förvaring, hantering och transport av explosiva varor sker på ett säkert och tryggt sätt, och att säkerställa att dessa krav följs. En annan viktig del i arbetet är att genom olika former av kontroller motverka att kriminellt belastade företag vinner upphandlingar. Staden arbetar med detta bland annat inom ramen för arbetsmodellen Rättvist byggande, där byggherrar samverkar för att skydda varandra från risker kopplat till kriminalitet och arbetsrättsliga brister i sina byggprojekt.

Stadsledningskontoret ser också behov av ytterligare åtgärder på nationell nivå. Stadsledningskontoret ställde sig i remissvaret till promemorian *Explosiva varor – ett nationellt tillståndsregister och kriminalisering av förstudier till brott mot tillståndsplikten* positivt till förslag om att införa ett nationellt tillståndsregister för explosiva varor, utökade sekretessbestämmelser för att förhindra att explosiva varor kommer till brottslig användning samt kriminalisering av försök, förberedelse och stämpling till grovt och synnerligen grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor. Regeringen har sedan tagit fram en proposition där förändringarna föreslås träda i kraft den 8 juli 2024.

Med ovanstående sagt bör det också tydliggöras att kontrollen i de allra flesta fall fungerar väl. Enligt Dagens arenas granskning är det ungefär 500 kilo sprängmedel som stulits från byggarbetsplatser de senaste fem åren, av cirka 500 miljoner kilo som använts under samma period. Målet bör dock naturligtvis vara att inga sprängämnen ska stjälas. Vad gäller bygget vid Slussen är det viktigt att klargöra att det inte finns några tydliga tecken på att den stöld av sprängämnen som nämns i skrivelsen kom just därifrån.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 april 2024 följande.

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation av Elin Hjelmestam (L), se Reservationer m.m.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inlett en samverkan med Storstockholms brandförsvaret i syfte att lyfta förvaltningens planerade utveckling av tillsyn på byggarbetsplatser utifrån lagen om sprängämnesprekursorer samt för att tydliggöra tillsynsansvar mellan myndigheterna.

Förvaltningen utför viss tillsyn avseende sprängämnen på både stora och små byggarbetsplatser inom staden. Om sprängämnesprekursorer används på byggarbetsplatser kontrollerar förvaltningen att det finns rutiner för att säkerställa att stöld och försvinnanden försvåras samt att det finns rutiner för att rapportera betydande stölder och försvinnanden av sprängämnesprekursorer till polisen. Om andra sprängämnen används på en byggarbetsplats informerar förvaltningen Storstockholms brandförsvaret om detta, som underlag för deras tillsyn.

Förvaltningen ser positivt till fortsatt samverkan inom staden och att tillsyn och kontroll sker avseende förvaring och hantering av sprängämnen. Att samverkan stärks inom staden är viktigt utifrån ett flertal aspekter, inte minst för att förebygga välfärdsbrottslighet och annan organiserad brottslighet där stölder av sprängmedel är ett exempel. Förvaltningen ser att även denna samverkan kan rymmas inom ramen för stadens projekt *Samordnad tillsyn*.

Stockholms Stadshus AB

Stockholm Stadshus AB:s yttrande daterat den 17 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Många stockholmare har fått uppleva otrygghet och oro i och med den senaste tidens sprängningar. Att säkra att sprängämnen inte finns tillgängliga för kriminella är en mycket angelägen uppgift för alla som har någon form av rådighet i kravställning eller hantering.

Koncernledningen instämmer i vikten av att rutiner och ansvar är tydliga och att de utformas och tillämpas på ett sätt så att myndigheterna kan följa upp hanteringen av explosiva varor på individnivå. Koncernledningen och bolagen menar att det åligger hela byggbranschen att vara myndigheterna behjälpliga med att utveckla tydligare och säkrare rutiner med en ökad spårbarhet, men att ansvaret för kontroll och tillsyn av sprängmedelshantering inte bör flyttas till fler och privata aktörer.

Bolagen lämnar förslag på att spårbarheten i entreprenörsleden vad gäller hantering av sprängmedel bör bli tydligare genom bland annat dokumentation och att uppföljningen av hanteringen kan utvecklas och utökas.

Bolagen kommer i det fall lagstiftaren, myndigheter eller tillståndsgivaren anser att beställare bör ta ett större ansvar att vara behjälpliga i att se över och utforma det arbetet och ställer sig positiva till ett stärkt samarbete med övriga bolag och förvaltningar.

Underremisser

AB Stockholmshems tjänsteutlåtande daterat den 12 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Att säkra att sprängämnen inte finns tillgängliga för kriminella är en mycket angelägen uppgift för alla som har någon form av rådighet i kravställning eller hantering och bolaget delar den oro som kommer till uttryck i skrivelsen.

För att få en säker och effektiv hantering av sprängämnen på byggområden och under transport är det angeläget att rutiner och ansvar är tydligt. Tillsyn av sprängmedelshantering och kontrollansvar åligger i dagsläget kommunen i enlighet med svensk lag; *Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor*. Det är Stockholmshems mening att det är viktigt att inte flytta ansvaret för sprängmedeltillsynen till fler och privata aktörer. Att utveckla särskilda rutiner för Stockholms allmännyttiga bostadsbolag gällande tillsyn av explosiva varor riskerar att försvåra en tydlig hantering och ansvarsuppföljning och även tappa betydelsen som en extern kontroll innebär.

Bolaget menar däremot att det åligger hela byggbranschen att vara myndigheterna behjälpliga med en tydlig kravställning gentemot entreprenörsleden för att utveckla säkrare rutiner och ett tydligt ansvar i hantering, transport och förvaring av sprängmedel. Exempelvis bör hela kedjans hantering av sprängmedel göras spårbar genom dokumentation. Dokumentationen kan i sådant fall styrka ursprunglig mängd, mängd vid leverans, ursprungligt lager och med dagligt intervall, lagrets löpande åtgång. Utlämning av sprängmedel bör ske i kontrollerad form genom personlig kvittens. Hanteringen ska följas upp genom löpande inventering. Gör lagstiftaren

bedömningen att detta i högre grad ska ske hos privata aktörer istället för genom myndighetsutövning kommer bolaget delta i ett sådant utvecklingsarbete men menar att detta i så fall måste ske i branschforum och inte utifrån kommungränser.

AB Svenska Bostäders tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Att säkra att sprängämnen inte finns tillgängliga för kriminella är en mycket angelägen uppgift för alla som har någon form av rådighet i kravställning eller hantering och bolaget delar den oro som kommer till uttryck i skrivelsen.

Det är Svenska Bostäders mening att det är viktigt att inte flytta ansvaret för sprängmedelstillsynen till fler och privata aktörer. Att utveckla särskilda rutiner för Stockholms allmännyttiga bostadsbolag gällande tillsyn av explosiva varor riskerar att försvåra en tydlig hantering och ansvarsuppföljning och även tappa betydelsen som en extern kontroll innebär.

Bolaget menar däremot att det åligger hela byggbranschen att vara myndigheterna behjälpliga med en tydlig kravställning gentemot entreprenörsleden för att utveckla säkrare rutiner och ett tydligt ansvar i hantering, transport och förvaring av sprängmedel.

Exempelvis bör hela kedjans hantering av sprängmedel göras spårbar genom dokumentation. Dokumentationen kan i sådant fall styrka ursprunglig mängd, mängd vid leverans, ursprungligt lager och med dagligt intervall, lagrets löpande åtgång. Utlämning av sprängmedel bör ske i kontrollerad form genom personlig kvittens. Hanteringen ska följas upp genom löpande inventering.

Gör lagstiftaren bedömningen att detta i högre grad ska ske hos privata aktörer istället för genom myndighetsutövning kommer bolaget delta i ett sådant utvecklingsarbete men menar att detta i så fall måste ske i branschforum och inte utifrån kommungränser.

Skolfastigheter i Stockholm AB:s tjänsteutlåtande daterat den 4 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

SISAB är engagerad i initiativ kring byggherrar i samverkan för sund konkurrens och brottsfria byggen. En viktig fråga för att säkerställa att det inte förekommer oegentligheter på byggarbetsplatser. Utifrån lagstiftning, förordningar och föreskrifter där förvaring samt hantering av explosiva varor regleras finner SISAB dock att detta är ett väl reglerat område med tillståndsgivning och tillsynsansvar på det offentliga sidan med kompetenskrav och personligt ansvar för såväl berörd personal som personer i ledande ställning i bolagen på verksamhetsutövarnas sida.

I Arbetsmiljöverkets nya regelstruktur för byggarbetsmiljö, som börjar gälla den 1 januari 2025, förtydligas byggarbetsmiljösamordnarens ansvar för att säkerställa att person med särskild kompetens leder arbetet med t.ex. sprängning vilket SISAB kommer att implementera i arbetssätt och processer, men det är inte direkt kopplat till frågorna i denna remiss som mer handlar om säkerhet/att förhindra stölder.

Utifrån det givna perspektivet är det viktigt att SISAB fortsätter arbetet att säkerställa samarbete med seriösa aktörer via Rättvist byggande.

Att utöka kraven på stadens egna bolag och förvaltningar riskerar att ge ett kontrollansvar som går utöver vad lagen kräver inom ett område där en byggherre har både begränsad kunskap och påverkansmöjlighet.

Stockholms Hamn AB:s tjänsteutlåtande daterat den 10 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förekomsten av sprängmedel i samband med Bolagets projekt är mycket begränsat. Bolaget handhar eller förvarar inte sprängmedel och har därför i nuläget heller inga särskilda rutiner gällande hantering eller förvaring av sprängmedel. I de fåtalet fall sprängämnen används i projekt ansvarar Bolagets upphandlade entreprenörer eller deras underentreprenörer (UE) för detta. Bolaget hanterar riskerna vid sprängning genom ordinarie riskarbete och arbetsmiljöarbete.

De fåtal sprängningar som sker inom Bolagets projekt utförs inom eller i anslutning till Hamnens ISPS-område (International Ship and Port Facility Security Code). Ett ISPS-område är en säkerhetsklassificering av en hamn eller en sjöfartsanläggning som följer ISPS-koden. Dessa områden är underkastade strikta säkerhetsåtgärder för att förebygga hot mot sjöfartssäkerheten, såsom terrorism, sabotage och illegal verksamhet. För att beträda ett ISPS-område krävs bland annat identifiering och autentisering av personal, övervakning av området med kameraövervakning och andra säkerhetssystem, samt implementering av säkerhetsplaner och utbildning för personal. Syftet med ISPS-områden är primärt att minska risken för, och konsekvenserna av, säkerhetsrelaterade händelser i samband med sjöfart och hamnverksamhet. Förutom detta har Bolaget även en god samverkan med brottsbekämpande myndigheter i säkerhetsrelaterade frågor.

Regeringen aviserade i början på mars 2024 en ny åtgärd i syfte att inga sprängmedel ska hamna i orätta händer, detta inom ramen för regeringens plan att trycka tillbaka den organiserade brottsligheten. Avsikten med den utredning som regeringen vill tillsätta är att reglerna för hantering och förvaring av sprängmedel ska skärpas. Bolaget ställer sig positivt till en sådan utredning och är generellt positivt till extern granskning av all regelefterlevnad.

Stockholms Stads Parkering AB:s tjänsteutlåtande daterat den 3 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm Parkering delar åsikten framförd i remissen att hantering och förvaring av sprängmedel utgör en betydande säkerhetsaspekt. Trots att bolaget inte räknas till de större byggaktörerna, så har Stockholm Parkering som beställare av entreprenadtjänster ibland tillfälliga projekt där sprängmedel används. Stockholm Parkering ser av detta positivt på hårdare kravställning i syfte att säkerställa en korrekt hantering av sprängmedel i syfte att motverka stöld och annat olovligt nyttjande.

Stockholm Parkering anser att ansvaret för korrekt hanteringen av sprängmedel samt kontrollen av aktuell lagring även fortsatt ska tillfalla de som ansöker om tillståndet. Beställaren kan givetvis ställa kompletterande krav i upphandlingar, dock bör det vara tydligt att övergripande ansvaret åvila de som ansvarar för tillståndet.

Bolaget har följande förslag på utökade krav som kan övervägas,

- Kontroll av föreskriven förvaring bör ske från tillståndsgivaren vid projektuppsättning samt minst en gång årligen vid längre projekt. Detta för att säkerställa en kontinuerlig och konsekvent övervakning av föreskrifterna kring sprängmedelshantering.
- Kravställning om registerutdrag på personal som är inblandade i, eller har kunskap om, hanteringen av sprängmedel på ett projekt.

Stockholm Vatten och Avfall AB:s tjänsteutlåtande daterat den 3 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

SVOA efterfrågar idag att adekvata tillstånd finns utifrån de tjänster bolaget handlat upp vid nyttjande av externa företag för bergsprängning. Som ett led i att stärka kontrollen kan SVOA utöka uppföljningsarbetet vad gäller att licenser och andra relevanta dokument är ajour hos upphandlade entreprenörer, samt ställa utökade frågor om leverantörens rutiner avseende hanteringen. Tillsynen måste även fortsatt utövas av den som har tillsynsansvaret, det är inte en roll SVOA kan ta.

Bolaget har två rörläggare/bergsprängare/föreståndare som med tillstånd driver bergschakt i rörgrav vid behov inom hela verksamhetsområdet. Löpande inventering av förbrukning utförs av respektive föreståndare/sprängarbas som även är den som avropar komplettering efter åtgång. Det är en väl kontrollerad kedja med tydligt utpekat ansvar på sprängare och föreståndare. Förutom medarbetarnas löpande tillsyn av sprängskåp/förråd genomförs daglig rondering av bolagets säkerhetsenhet. Bolaget ställer sig positiva till att delta i ett utökat eller stärkt samarbete med andra bolag och förvaltningar kring dessa frågor om det blir aktuellt.

Storstockholms brandförsvaret

Storstockholms brandförsvarets yttrande daterat den 2 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

SSBF har den senare tiden intensifierat sin tillsyn på området explosiva varor och har upprättat en tätare och effektivare samverkan med Polismyndigheten, som kommer fortsätta utvecklas under året i flera spår. SSBF har genom denna samverkan särskilt följt upp två bolag och återkallat deras tillstånd med omedelbar verkan. SSBF har arbetat internt med att utveckla tolkning av bedömning av grundkraven i LBE och har med detta skärpt synen på hur en verksamhet uppfyller kraven i LBE. SSBF arbetar även för att andra räddningstjänster/myndigheter ska följa och ställa samma ökade krav i deras hantering enligt LBE, framförallt inom Räddningsregion Östra Svealand.

Att notera är att även då SSBF återkallar eller nekar tillstånd enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, tillåts en verksamhet att ha fortsatt möjlighet att bedriva arbete, om tillstånd för hantering och överföring utfärdas hos annan tillståndsgivande myndighet (kommun/räddningstjänst) i Sverige. Dvs. en aktör som förlorat kontroll över sina explosiva varor, kan fortsätta att arbeta i Stockholms stad, även då SSBF nekat detta. SSBF bedömer att dagens regelverk behöver uppdateras.

SSBF bedömer generellt att branschen kan göra mer, genom att ta sitt ansvar för att inga explosiva varor ska spridas till obehöriga. Här kan beställarsidan hjälpa till genom att ställa utökade krav på aktörer om bättre riskhantering, säkerhet och uppföljande kontroll på sina arbetsplatser. SSBF ser genom tillsyn att det finns stora brister gällande säker hantering och att det finns flera åtgärder att genomföra i olika led.

SSBF hänvisar också till tidigare svar inom ämnet i ärende KS 2023/1088.

Reservationer m.m.

Miljö- och hälsoskyddsnamnden

Reservation av Elin Hjelmestam (L)

- att delvis bifalla kontorets förslag till beslut samt att därutöver anföra följande

Vi vill tacka för positiva svar på vår skrivelse. Vi är även väldigt glada över att det finns en förståelse för problemet med att sprängmedel försvinner från våra byggarbetsplatser för att sedan hamna i kriminella händer, som leder till explosioner i stadens bostadsområden.

Med skrivelsen ville vi lyfta frågan vad kommunen kan göra mer, för att garantera den fundamentala rättigheten till trygghet. Det finns mycket som stat och regering kan göra för att säkerställa detta, men vi har ett akut läge med otaliga rapporter om svinn och stölder från bolag som sedan används för sprängdåd i våra bostadsområden. Därför måste staden göra vad vi kan.

Vi ser att det inte bara är en fråga om tillsyn och kontroll, utan även om vilka kunskaper och därmed vilka krav våra förvaltningar och bolag kan ställa på bygg- och entreprenadbolag som anlitas. Vi ser därför ett behov av att även handläggare och projektledningar i olika nämnder och bolag ska ha rutiner och ta fram nödvändig information om hur explosiva varor hanteras, förvaras samt kasseras av ansvariga entreprenörer. Säker förvaring av explosiva varor måste ständigt efterfrågas av stadens tjänstepersoner, i alla led av byggprojekt som genomförs för att säkerställa att stadens hög ställda krav upprätthålls.